SECVENȚE culturale

Anul 1, numărul 7, octombrie 2026 ISSN: 3120-2535 ISSN-L: 3120-2535 Publicație a editurii VIC

Maestrul SPIRU VERGULESCU, cel de dincolo de timp

(continuare din numărul trecut)

La 13 septembrie 1995, data la care maestrul Spiru Vergulescu împlinea 61 de ani, l-am vizitat la apartamentul său din București unde am stat de vorbă la un pahar de șampanie.

— Știu că viața dumneavoastră a stat oarecum sub semnul numărului 13. De ce?

— *Este un număr pe care pot să spun că îl iubesc foarte tare. Pentru că în 13, respectiv 13 septembrie 1934, m-am născut într-o casă cu numărul 13 de pe strada Malul Livezi din Slatina. Tot 13 mi-a fost și numărul de bilet la examenul de stat, care a avut un rezultat foarte fericit pentru mine. Așa că, spre deosebire de foarte mulți care cred că 13 le poartă nenoroc, și eu, într-un fel, sunt superstițios și spun că 13 îmi poartă noroc.*

— Să vă poarte și de aici înainte. Ce făceați la 13 ani?

—*La 13 ani eram în grevă, atunci nu știam ce înseamnă grevă, dar acum, fiindcă e o modă să faci grevă, constat că am luat-o cu mult timp înaintea acestora care acum se pun în grevă. Doar că greva mea era foarte bine motivată.*

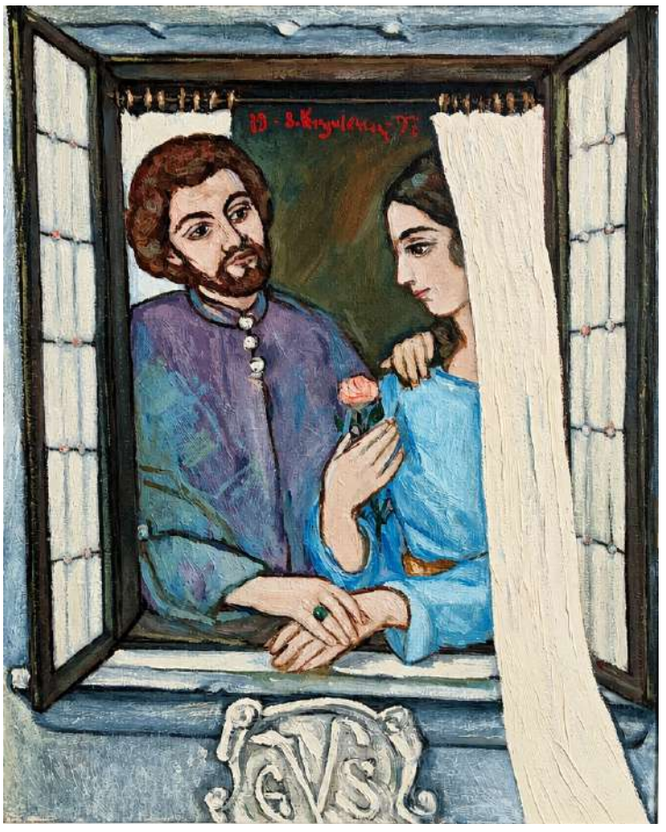
— *De ce?*

— *Pentru că mama Aglaia, care mă luase să mă crească și care m-a îndemnat să fac artă, începea să bată în retragere, spunând că tata nu are bani să mă ajute să învăț mai departe și că dacă nu are bani, eu n-am decât să învăț o altă meserie și că o să-mi fie mai bine, o să câștig mai repede bani cu meseria pe care am să o învăț. Și atunci am spus: bun, nu vreți să mă duc mai departe la școală, nu nici eu vreau să învăț absolut nicio meserie. Făceam, într-adevăr, diferite activități pe lângă tata, care era cizmar. Îl ajutam, și bine am făcut, pentru că în 1946 se trăia foarte greu și tata lucra 6 perechi de încălțăminte pe zi pentru un kilogram de mălai, care era 300 de mii. Atât reușea să câștige. Da, atunci, la 13 ani, asta făceam, dar în paralel făceam foarte mult desen, foarte multă sculptură în lut, modelaj cum se spune de fapt și, într-un fel, uimeam pe cei care locuiau pe strada mea și pe colegii mei care își mai aminteau de mine și veneau să vadă ce am mai făcut. După 13 ani, apropiindu-se reforma învățământului iar atelierul de firme unde m-a dat tata neputând să mă țină - că nu aveam șapte clase primare -, atunci m-a dat mai departe la școală, obligat fiind, și așa am reușit în clasa a VI-a elementară să fiu descoperit. De fapt, în clasa a V-a a fost să fiu descoperit, dar în clasa a VI-a am fost recomandat pentru școala de artă, unde am dat examen cu o comisie. Am reușit să iau examenul dar nu am putut urma cursurile din același motiv, că nu aveam șapte clase elementare, așa că iarăși m-am întors la școala elementară. Apoi iarăși am dat examen la liceul de artă și am reușit să intru în 1951.*

— Spuneați că la 13 ani vă aflați în grevă pentru că părinții nu vă mai puteau ține la școală. Vorbiți-mi despre familia dumneavoastră.

— *Familia mea - adică cei care m-au crescut pe mine, pentru că nu mi-erau părinți de drept nici unul, nici altul -, erau legați de mama care mă născuse prin faptul că el era frate cu mama, iar dânsa era soția lui. Ea m-a crescut și a avut o rezistență extraordinară în a mă ajuta, deși nu l-a agreat niciodată pe cel care mi-a fost tată biologic. Spunea că sunt sânge din sângele ei și că vrea să mă facă om, să nu o arate nimeni cu degetul. Nu înțelegeam nici chestia cu sângele, nici chestia cu „a arăta cu degetul". Cine putea să o arate pe dânsa cu degetul, de vreme ce era mama mea și un părinte face ce vrea sau ce poate cu copilul lui? Dând dovadă de o mare dăruire, dânsa a făcut foarte mult pentru mine și m-a îndreptat către o viață și o activitate care a depășit cu mult și condiția socială a dânsei, cât și pe a mea. Adică eu nu am mai putut să fiu socotit ca făcând parte din aceeași societate de unde apărusem. Pe parcurs s-a dovedit că deși posibilitățile de viață erau foarte scăzute, aproape egale cu cele de unde venisem eu, totuși*

treapta la care ajunsesem era net superioară celei de unde pornisem. Și asta spre bucuria dânsei și spre marea mea fericire, pentru că nu știu unde aș fi ajuns dacă nu s-ar fi întâmplat să fiu luat de dumneaei și de fratele mamei ca să mă crească. Știu că înainte de a mă lua, mama care m-a născut și care se numea Maria Velculescu - greșit anunțată la primărie -, a trimis multă lume ca să-i convingă să mă ia să mă crească. Spunea cât de greu o duceam, cât de prost trăiam în casa respectivă și că veniseră niște țigani din aceia lăieți să mă ceară. Câteodată, amuzându-mă, mă gândeam că cine știe ce bulibașă aș fi ajuns sau, poate, dacă îmi descopereau ei talentul aș fi putut să fiu un caz excepțional, pentru că se știe că acești țigani când luau copii, le pierdeau identitatea și nu se mai știa dacă este sau nu al lor. Cert este însă că această femeie care m-a născut și care era foarte simplă și care nu vedea bine a spus: „Nu, pe acest copil nu-l pot da oricui. Doar țața Aglaia dacă vrea să-l ia, îl dau." Aglaia însă nu voia să mă ia, pentru că nu știa exact cine era părintele meu, nu fusesem recunoscut. Culmea a fost că după ce am văzut-o pe mama, în 1945, dragostea asta a crescut sau s-a menținut tot atât de puternică. Atunci s-a convins că eu nu sunt un copil pe care l-ar pierde, ci sunt alături de ea, și a depus eforturi enorme ca să mă realizez. Ea a fost primul meu dascăl în arta picturii și asta este formidabil. Era o femeie foarte talentată și avea un spirit artistic deosebit. Citea foarte mult. Pentru mine a fost un exemplu. Era inteligentă prin naștere, nu știu câte școli a avut pentru că nu era foarte clar cât a învățat, însă constatam că se comporta ca un om care avea educație. Înainte de toate, era o femeie care știa foarte bine să cântărească lucrurile. Inteligența o ajuta la foarte multe treburi, printre care și acestea: m-a învățat să desenez și să pictez. Era foarte exigentă față de mine. O auzeam deseori spunând: „Faci fușăraie, nu faci lucrul cum trebuie." Muncea mult, și ea a fost cea care mi-a făcut culorile, amestecând prafuri cu ulei și punându-mă să pictez. De la ea am învățat să lucrez, iar în materie de estetică îi datorez totul. Aceasta s-a întâmplat până în 1956, când a murit. Dar nu am încetat să o iubesc nici după ce a murit. În momentele mele cele mai grele, când simt nevoia de ajutor, pur și simplu mă rog la ea și o simt alături, ceea ce îmi dă energie și acum.

— Cu riscul de a vă întrista și mai tare, am să vă întreb, apropo de identitatea nerecunoscută. Acum, în anul de grație 1995 când aveți 61 de ani și aveți o identitate aș putea spune cel puțin națională, credeți că identitatea aceasta este mai importantă decât cea reală?

— Mult mai importantă. Deși regretul meu este mare, pentru că nu înțeleg de ce, atunci când eram mic și era nevoie să fiu ajutat, nu s-a întâmplat, iar acum că sunt mare și nu mai am nevoie de niciun ajutor, totuși se ține tare domnul acesta (tatăl biologic, n.n.) și nu vrea să știe de mine, deși am înțeles că ar avea 86-87 de ani. În acest caz, eu nu pot decât să-i mulțumesc pentru ce a făcut, într-o stare oarecum de inconștiență, acum 61 de ani și îi urez multă sănătate. Cine știe, poate într-un moment mai greu o să-și amintească și o să dorească să stăm față în față. Până atunci, eu știu că nu i-am făcut niciun fel de rău.

— Cum a fost efortul depus pentru a ajunge la această identitate națională?

— A fost imens! A fost imens pentru că, spre deosebire de alți artiști care s-au bucurat de mai multe înlesniri sau de o familie care a dispus de posibilități, eu am fost la ultima treaptă de sărăcie. Părinții mei au fost extrem de modești, dar au avut un singur țel în viață: să facă ceva din mine. Și, spre marea lor mulțumire, au reușit. Când mama mea murea, îmi aduc aminte că eram la spitalul Cantacuzino. A zis că moare liniștită pentru că am pornit pe un drum pe care era convinsă că, deși a fost și va fi extrem de greu, va fi bun pentru mine. Atunci eram student în anul întâi la Institutul de Arte Plastice. Faptul că a fost atât de convinsă că voi face carieră artistică m-a obligat la eforturi foarte puternice. După moartea ei, urma o sesiune de examene și nu aveam nicio putere de a mă concentra, nicio dorință de a mă ocupa cu ceva, pentru că eram extrem de copleșit de faptul că o pierdusem. Și atunci, colegii mei, care au fost foarte drăguți, m-au îndemnat să-mi adun forțele, ca un fel de mulțumire pentru tot ce a făcut mama pentru mine, să mă străduiesc să-mi iau examenele. Și mi-am luat toate examenele la mai puțin de o săptămână după moartea mamei. Vă dați seama ce efort extraordinar a fost când, pur și simplu, cu lacrimi în ochi învățam și făceam temele ca să pot să trec în anul următor. A fost frumos totuși, cu toată tristețea și strădania mea.

— De-a lungul vieții ați fost ajutat de învățători, profesori, colegi?

— Am avut în jurul meu oameni cu foarte mult suflet, oameni care s-au străduit să fac ceva. Și aceasta tocmai pentru faptul că și-au dat seama că efortul lor nu era zadarnic. Vreau să vă spun că printre acești oameni care au luptat pur și simplu ca să facă o carieră artistică, în afară de profesoara mea de desen - despre care v-am vorbit, și care era

soția unui poet bucovinean, acum aproape uitat, dar care era de nivelul lui Octavian Goga pentru Bucovina -, în afară de dânsa și de cei care s-au străduit să mă duc la școală - și de mama despre care v-am vorbit -, a mai fost un vecin de-ai noștri, polonez, care pur și simplu a furat actele de acasă ca să mă ducă să mă înscrie la Școala de Artă, că iarăși ai mei nu mai voiau să mă dea acolo, zicând că îmi depășesc puterile acești ani de studiu la arte plastice. A mai fost și prima soție a lui Constantin Noica, care locuia pe aceea stradă cu noi, la pădurea Andronache, și care venea la tata și, în timp ce tata îi repara încălțămintea pentru dânsa și pentru copii, îi spunea: „nea Ioane, dă copilul la școală, că uită-te, are talent și trebuie să se facă artist." Și el spunea: „nu pot, coană Wendy, nu pot. Dacă ai mata bani, n-ai decât să-l dai la școală, eu nu pot să-l dau." Și tot așa s-a ținut de capul lui până când, într-un moment dat, l-a convins.

— Am observat că, în ultima vreme, sunteți din ce în ce mai des prin Slatina. Ce vă mai leagă de acest oraș?

— *Eu nu pot să spun că am fost vreodată rupt de Slatina, pentru că prin naștere sunt slătinean, prin educație în familie sunt slătinean. Și mama Aglaia era dintr-o familie foarte mare și apreciată în județ. Era din familia Milcovenilor. Iar tata era născut tot în Slatina și tot în casa în care m-am născut și eu. Fiu de dulgher, ca și străbunicul meu. Amândoi au fost foarte talentați în meserie, dar străbunicul meu a fost formidabil, în sensul că el construia case, făcea uși, ferestre și mobilerul care se punea în aceste case. Iar casa în care eu m-am născut, cine o vede acum o să zică de unde până unde o vede așa, aia era ca un chivot. Eu am apucat-o încă atunci când era foarte frumoasă. Se mai păstra destul de bine această casă, care probabil este construită până la 1850. Deci, pe mine mă atrage locul nașterii, și mă atrag toate cele pe care eu le-am auzit despre Slatina și le-am văzut în Slatina. Eu cunosc Slatina, dar spre marea mea stupefacție, așa cum s-a întâmplat și în București, cu un cartier în care am locuit eu, în zona în care am locuit eu, parcă nici n-a fost cunoscută, parcă nici nu exista. Nimic nu s-a făcut în spațiul acela. Mai mult, mi se pare că lumea este și mai săracă, și mai necăjită, și mai uitată de Dumnezeu. De aceea eu mă gândesc că poate am să reușesc să salt un pic nivelul social din zona respectivă din organizarea Casei Memoriale, aceasta în care m-am născut eu. Și mi-e drag acest oraș. Și, pur și simplu, nu numai că m-a făcut Cetățean de onoare, dar totdeauna m-am gândit cu foarte multă căldură la orașul acesta și vreau ca aici să se întâmple ceva deosebit. Și eu nu pot să fac această lucru vizibil decât în domeniul cultural artistic. Însă am să pot face asta doar dacă voi avea norocul să întâlnesc oameni care să adere la ideea mea și care să înțeleagă, să nu fie persoane care să nu fie interesate ca orașul să crească, ci pur și simplu să fie preocupați de ce se întâmplă imediat, acum. Mă rog, toți vor să acumuleze averi și bani, să le fie bine, fără să se gândească și la locul unde trăiesc. Dacă am să găsesc oameni care să iubească acest oraș, poate reușesc să fac ceva.*

— Vă referiți la oamenii politici sau din administrație?

— *Cum să vă spun... Eu... Nu că n-am încredere în oamenii politici, dar un om politic îmi devine simpatic, agreabil și încep să-l privesc cu ochi bun dacă constat că nu-l interesează numai o ierarhie, ci îl interesează ca partidul din care face parte să pună umărul și să facă ceva pentru acest oraș. Mai ales dacă omul este și născut în orașul respectiv și-l iubește. Pentru mine, singura mea politică este arta. Dacă ar fi să apreciez un partid sau un om politic, numai așa l-aș aprecia, știind că a făcut ceva pentru orașul meu și al lui.*

— S-a schimbat ceva de la Cântarea României încoace?

— *Eu am apreciat întotdeauna aceste manifestări, pentru că elementul național dintr-o țară trebuie să fie scos în evidență. Și talentele populare, să zicem, să fie scoase în evidență. V-am spus și altădată, sunt foarte încântat că se găsesc creatori populari în județul nostru, care au titluri deosebite, pe care cu adevărat le merită, fiind creatori populari deosebit de talentați și care au puterea să de a crea o adevărată pepinieră de creatori populari care să dezvolte mai departe genul acesta, popular. Așa este și în arta plastică, noi avem în județ artiști extraordinar de mari. Dacă am reușit să facem muzeul acela despre care am vorbit, acesta ar putea să fie un muzeu de o frumusețe rară. Gândiți-vă la Sabin Bălașa, gândiți-vă la Popescu Negreni, gândiți-vă la familia lui Popescu Negreni, în care sunt încă vreo doi-trei pictori. Și sunt mulți, mulți alții care ar putea să facă astfel încât muzeul acesta să fie superb, să fie extraordinar de frumos. Pictorii locali care sunt acolo, colegul meu Nicolae Truță, care ar sta excepțional lângă ceilalții artiști. Eu am adus cât am putut din creația mea prin donația pe care am făcut-o. Vreau să mai donez, dar știți că la un moment dat încep să gândesc ca Popescu Negreni, care are dreptate. Când eu i-am spus „Maestre, dați lucrări pentru Slatina?" „Da, sigur că dau! Dar sunt eu sigur că se face muzeu?" Încep să mă îndoiesc și eu la un moment dat, văzând că oficialitățile nu mă contactează și nu mă asigură că într-adevăr lucrurile astea se vor întâmpla. Din contră, au fost fel de fel de animozități. La un moment dat, s-a spus că eu intenționez să ocup niște posturi, un lucru care este total greșit, pentru că eu nu vreau să fiu altceva decât Spiru Vergulescu. Sunt foarte mulțumit cu ceea ce sunt, nu doresc să mă autodepășesc, vreau să rămân tot Spiru Vergulescu. Vreau să ajut, cât am să pot, în toate domeniile, dacă sunt solicitat. Însă nu cu gândul de a mătura sau înlocui pe cineva.*

— Visul cu înființarea Muzeului de Artă va rămâne un vis sau se va realiza?

— *Din câte cunosc, demersurile sunt făcute, spațiul este oarecum aflat. Mi s-a zis că trebuie făcută o investiție foarte mare acolo, e nevoie de reparații, de îmbunătățiri. Mai trebuie un strop de dragoste. Cine nu iubește Slatina să știți că greșește, pentru că Slatina nu este un loc din care doar să te înfrupți. Este un loc care cere să lupți pentru el, să îl faci mai frumos, să se vadă că după 1989 s-a întâmplat ceva acolo. Și sunt convins că așa va fi. Se va întâmpla.*

— 13 septembrie, 61 de ani. Vă dorim la mulți ani și multă, multă forță de creație.

— *Vă mulțumesc foarte mult și ceea ce îmi doresc mie, vă doresc tuturor!*

(continuare în numărul viitor)

Valeru Ciurea

Cea de-a treia ediție a ***Ethnologica Film Fest***, un festival național de film etnografic inițiat și organizat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Liviu Borlan Maramureș în parteneriat cu Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare și Consiliul Județean Maramureș a avut în perioada 6-7 octombrie 2026 proiecția publică a filmelor selectate pentru finală precum și festivitatea de premiere.

Președintele juriului acestei ediții a fost Conferențiar Universitar Dr. Delia Suiogan, coordonator Studii culturale al facultății de literatură din Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca iar membrii au fost Dr. Smaranda Mureșan, etnolog și cercetător științific de la Centrul Județean pentru cultură Bistrița Năsăud și doctorand Iulian Praja, director-manager al Centrului Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș.

Minunatele trofee ale festivalului au fost realizate de meșterul ceramist Vasile Chira din Cărbunari, Maramureș.

Lucian Iluț (manager CJCPCT Liviu Borlan Maramureș):

„Ne bucurăm de interesul pe care l-a stârnit Ethnologica Film Fest și la cea de-a treia ediție la care s-au înscris douăzeci și două de filme. Juriul a avut o misiune dificilă în a departaja și a selecta cele șapte filme rămase în finală. Este important nu doar să conservăm ci să și prezentăm în fața dumneavoastră ceea ce încercăm noi să facem la Centrul Județean de Conservare și Promovarea Culturii Tradiționale Liviu Borlan Baia Mare. Revista noastră, Memoria Ethnologica, dar și acest festival de film ne amintesc că memoria trebuie păstrată și că trebuie să avem curajul de a transmite într-o formă potrivită generațiilor de astăzi și de mâine, ceea ce astăzi trăim. Trebuie să privim filmele acestei ediții nu doar ca pe niște producții cinematografice, ci ca pe mărturii despre oameni, despre comunități și despre identitatea noastră culturală. Să descoperim împreună poveștile lor, să ne bucurăm de frumusețea lor și poate să plecăm de aici cu o mai mare dorință de a păstra ceea ce ne definește.""

Dr. Delia Suiogan (președinta juriului): *„Sunt onorată să fiu și în anul acesta președinta jurului și, mai ales, sunt onorată să-i fi avut alături pe acești doi minunați colegi. Au fost douăzeci și două de filme înscrise din care am selectat pe cele șapte pe care dumneavoastră ați avut bucuria să le vedeți seara trecută. Filmul etnologic este, poate, acum, în epoca aceasta, una dintre cele mai valoroase forme de salvagardare a patrimoniului cultural. Pentru că prin filmele etnologice putem construi o memorie vie a acestui popor. Și eu consider că documentarea, cercetarea de teren, interviurile, observația directă, observația participativă sunt foarte importante dar fără fotografie și fără film vom selecta doar o componentă, o parte a ceea ce există în teren. Este nevoie să intrăm în profunzime, pentru că doar cuvântul nu reușește să spună totul. Gesturile, ritmurile, sunetele sunt atât de importante*

încât doar împreună toate aceste lucruri pot să dea o imagine cât mai întreagă a ceea ce înseamnă, de fapt, fenomenul cultural tradițional. Și anul trecut și anul acesta am văzut foarte multe filme făcând ca selecția să fie una dificilă. Au fost filme de diferite tipuri, de la filmul documentar până la un film în care se realizează o meditație asupra a ceea ce înseamnă rădăcină, tradiție, cultură."

Dr. Smaranda Mureșan (membru al juriului):

„Ce este filmul documentar etnografic? Altceva decât o realitate înghețată. Pentru că ceea ce ați spus dumneavoastră acolo pe peliculă va rămâne. Acea stare, acel moment, acel cadru, acel timp. Am avut filme realizate și în anii 2010, poate și mai demult, am avut filme și foarte recente. Jurizarea a fost grea pentru că au fost multe bune bune, iar departajarea, nu de puține ori, s-a făcut la sutime. Am avut zece criterii de jurizare. Am fost foarte atenți la claritatea mesajului, la claritatea subiectului, dar și la claritatea tehnică. În același timp am încercat - sperăm că am și reușit -, să decodificăm acele mesaje și simboluri care se află în spatele imaginilor. Și noi, membrii juriului, am avut de învățat din această jurizare și ne-am lăsat învățați de dumneavoastră, de munca dumneavoastră. Filmul documentar etnografic mai este însă și altceva, un mijloc de educare a tinerei generații.

Drd. Iulian Praja (membru al juriului): *„Vă asigur că jurizarea s-a făcut la cele mai înalte și corecte standarde, și vă spun asta și din punctul de vedere al actorului care sunt, al regizorului și, totodată, al celui care este din rândul dumneavoastră, care filmează și fotografiază la rândul său. Filmele dumneavoastră sunt de o calitate extraordinară."*

Darius Pop, (Vice-președinte Consiliul Județean Maramureș):

„Felicit din suflet pe toți participanții la Ethnologica Film Fest și, în mod deosebit, pe domnul manager Iluț și întreaga sa echipă pentru profesionalismul și pasiunea cu care duc mai departe acest proiect. Astăzi sărbătorim 100 de numere ale revistei Memoria Ethnologica, dar și 70 de ani de existență și continuitate a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș. Sunt 100 de mărturii în care generații de oameni au cercetat, au păstrat și au transmis mai departe memoria și identitatea noastră culturală. Pentru mine, etnologia nu înseamnă doar trecut, ci identitate. Iar arta are puterea de a transforma memoria în prezent și prezentul în moștenire. Iar Maramureștiul este dovada vie că poate deveni identitate, artă și continuitate."

Sandu Vasile „Ducu" Hotima (administratorul public CJ Maramureș):

„Intrând aici și văzându-vă, am zis da, sunt unde trebuie. Pentru că și eu, de-a lungul vieții și a carieriei mele, am fost aproape de etnologie, de rădăcini, de ceea ce faceți voi la Centrul Creației. Și mă bucur că reușiți, cu toate neajunsurile și cu toate constrângerile din zilele acestea, să continuați lucrurile bune pe care le-au început, înaintașii noștri și ai voștri, dar și altele pe care le-ați început chiar voi. Și asta este un lucru minunat, faptul că aceste instituții de cultură sunt ultimele bastioane în care noi mai reușim să cultivăm și să păstrăm identitatea noastră."

În deschiderea galei celei de-a treia ediții a *Ethnologica Film Fest* orchestra Școlii Populare de Artă din Baia Mare, formată din profesori și elevi ai școlii, dirijată de profesor Vasile Cordea au oferit publicului un moment special, cu muzică maramureșeană din zonele Chioar, Codru, Lăpuș și Maramureș.

Premianții celei de-a treia ediții a Ethnologica Film Fest desfășurată în perioada 6-7 octombrie 2026 la Baia Mare sunt: Marele premiu a fost obținut de ***Ovidiu Bob***, cu filmul *„Coborârea oilor din Munții Retezat”*; Premiul I, ***Daniel Radu Pop*** și ***Ciprian Stețco***, cu filmul *„Ceteraşii din Maramureş”*; Premiul al II-lea a mers la ***Sorin Sabău***, pentru filmul *„Meșterii olari din Târnăvița”*; Premiul al III-lea a revenit lui ***Andrei Cosmin Rotaru***, pentru filmul *„Rădăcini și aripi”*. Menţiuni au primit filmele *„Taina pieptarului”* al ***Irinei Apan***, *„Brâncuși, esențe concrete”* realizat de ***Valeru*** și ***Cornelia Ciurea***, și filmul *„Țesutul – meșteșugul care a învins timpul”* semnat de ***Alexandrina Ileana Dediu*** care a mai primit pentru filmul său și Premiul Publicului.

Ovidiu Bob (Marele Premiu): *„Eu lucrez în domeniul construcțiilor de automobile dar am crescut cu oi, cu animale, am avut de mic animale până ce am terminat facultatea. Acest proiect l-am început acum zece ani, am sute de videoclipuri, din toate colțurile țării, urmează să merg și în afara țării. Importantă însă este România și să promovăm ce este al nostru, autentic și românesc.”*

Daniel Radu Pop (Premiul I): *„De fapt, noi am încercat doar să conservăm tot ceea ce găsim în frumosul nostru Maramureș. Este un film neregizat, un film sponsorizat din „fondul Pasiunea”. Filmul pe care l-ați văzut ne definește și trebuie să îl continuăm.”*

Ciprian Stețco (Premiul I): *„În timpul interviului cu Leon Pop, unul dintre cei doi rapsozi, acesta a lăcrimat. Lacrimi de bucurie pentru că l-am dus, cumva, acasă, în copilăria lui. Și pentru că a venit cineva să-l mai întrebe cum era odată, cum se cânta, ce se transmitea și cum erau nunțile, botezurile și toată lumea de atunci. I-am promis că vom reveni și am revenit de mai multe ori la ei, ne-am reîntâlnit și documentarea merge mai departe.”*

Sorin Sabău (Premiul al II-lea): *„Filmul acesta l-am realizat în anul 2010. Din păcate, meșterii pe care i-ați văzut acolo nu mai sunt în viață și cu ei a dispărut și centrul de olărit din Târnăvița. Ne-am împrietenit cu ei, i-am avut aproape de suflet, ca pe niște rude, am colaborat foarte bine și am învățat foarte mult de la ei.”*

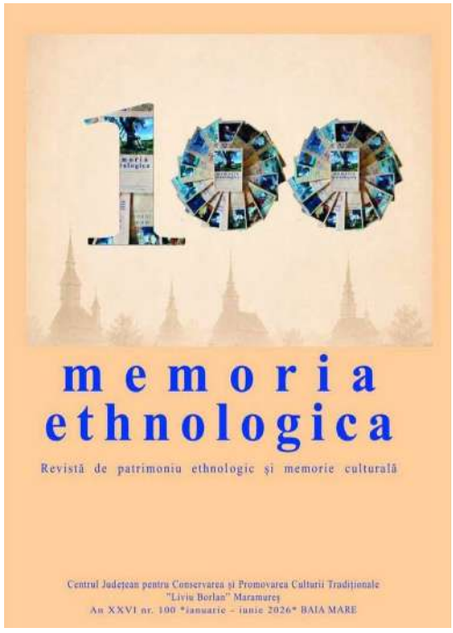
Andrei Cosmin Olaru (Premiul al III-lea): *„Am fost acum câteva luni în vizită în locurile care apar în film și am avut plăcerea de a descoperi că am un loc din care pot culege măcar acest film pe care-l pot propaga măcar în zona mea. După cum ați văzut, situația este puțin mai tristă însă nu aici se termină.”*

Orice astfel de festival de film are menirea de a păstra ce se mai poate păstra din patrimoniul cultural material și imaterial, de a cerceta și prezenta tot ceea ce noi numim generic *identitate culturală*.

Organizatorii au anunțat că filmele premiate atât la această ediție cât și la edițiile anterioare vor avea proiecții publice atât pentru studenți cât și pentru publicul interesat.

Valeru Ciurea

O revistă în paginile căreia se întâlnesc etnologia, antropologia culturală, folcloristica, istoria orală, literatura populară şi cercetarea patrimoniului cultural este nu doar interesantă dar şi necesară pentru etnografi şi folclorişti, pentru antropologi, pentru muzeografi şi pentru cei care cercetează şi documentează patrimoniul cultural material şi imaterial, memoria comunităţilor şi a tradiţiilor, a transformărilor pe care toate acestea le suferă în timp.

Ethnologica Film Fest a fost prilejul perfect pentru un alt eveniment deosebit din viaţa şi activitatea Centrului Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Liviu Borlan Maramureş: lansarea numărului 100 al revistei *Memoria Ethnologica*, 25 de ani de existenţă neîntreruptă a acesteia şi 70 de ani de la înfiinţarea instituţiei care editează această revistă şi care a iniţiat şi susţine şi festivalul de film etnografic la Baia Mare.

În faţa invitaţilor au luat cuvântul Lucian Iluţ, manager CJCPCT Liviu Borlan Maramureş, drd. Corina Isabella Csiszár, redactorul şef al publicaţiei, conf. univ. dr. Delia Suiogan, dr. Monica Mare, dr. Anamaria Iuga, etnolog Janeta Ciocan, dr. Dana Buzura Gagniuc, cercetător ştiinţific dr. Smaranda Mureşan, drd. Iulian Praja, drd. Ileana Nemeş, muzeograf Alexandrina Dediu, poetul Nicolae Scheianu.

Drd. Corina Isabella Csiszár (redactorul şef al revistei Memoria Ethnologica): *„Emblematică pentru deschiderea culturală pe care o propune, Memoria Ethnologica a însumat în paginile ei cercetări, articole şi colecţii de folclor a sute de autori români şi străini de pretutindeni, revista înscriindu-se în amplul efort de conectare la valorile spirituale universale. Într-o lume obsedată de rapiditate, eficienţă, lucruri facile şi informaţii superficiale, această revistă îşi rezervă privilegiul de a analiza în profunzime fenomenul cultural etnologic şi antropologic românesc şi internaţional. În cele 100 de numere, Memoria Ethnologica s-a apropiat cu respect, atenţie şi curiozitate ştiinţifică de acest important, complex şi interesant simbol al societăţii: fiinţa umană. Şi o va face în continuare."*

Nicolae Scheianu (primul director al revistei Memoria Ethnologica): *„Fusesem numit director interimar la Centrul Creaţiei printr-un întreg evantai de întâmplări politico-sociale. Eu n-am făcut politică, să fie clar de la început. Revista, iată că are 25 de ani de apariţie şi a rezistat acelor începuturi în care ne-am împotmolit în tot felul de chestii, fie administrative, fie, la un moment dat, financiare. (...) Eu nu am orgolii şi n-am avut niciodată orgolii, dar nici nu îmi place să fiu dat la o parte sau trecut cu vederea pe nedrept. Dumitru Iuga a avut un rol foarte mare în revistă până s-a pensionat, el a fost pilonul principal, el a fost cel care a avut acasă lăzi de manuscrise cu colecţiile de folclor, el a fost cel care ne strângea laolaltă, dar începuturile administrative a trebuit să le fac eu. De la numărul 1 până la numărul 10 al revistei am rămas în redacţie. De la numărul 10 le-am spus că eu nu sunt etnolog şi nu văd rostul să fiu în revistă. (...) Am încercat ca revista să-şi păstreze tot timpul valoarea şi să-şi păstreze ţinuta deosebită. După 25 de ani, dacă pui una peste alta, se face într-adevăr un munte. Este un tezaur, nu numai de folclor şi de etnologie, este un tezaur de cultură, pentru că au fost şi alte aspecte culturale care au fost reflectate în revistă. Este munca dumneavoastră, a celor care sunteţi acum şi care veţi fi mai departe în redacţie şi în instituţie. Este şi munca directorilor şi a managerilor, care întotdeauna - aşa cum a fost şi domnul Iluţ -, n-au încercat să pună obstacole, ci au ajutat să crească revista."*

Janeta Ciocan, etnolog:

„Am o bucurie nemaipomenită pentru că, în primul rând, m-au năpădit amintirile legate de oamenii care au pornit această revistă, oameni cu care am avut prietenii strânse. Nu cu mult timp în urmă, cineva mi-a spus că, prin ceea ce fac împărtăşesc viaţa satului tradiţional către tinerii pe care îi ancorez astfel în trecut, ori noi trebuie să le deschidem uşa spre viitor. N-am înţeles care viitor, fără să cunoaştem trecutul. A fost o lovitură puternică pentru mine şi nu am putut să mi-o scot din minte. Zilnic mi-am adus aminte această propoziţie. Asta până astăzi. De astăzi încolo voi reuşi să o şterg pentru că am în faţă această revistă cu numărul 100 şi am în jurul meu aceşti oameni minunaţi care fac tot ce pot să nu lase să cadă cortina uitării peste ceea ce a creat acest popor şi peste ceea ce a însemnat satul tradiţional în toate aspectele, pornind de la oameni, de la educaţie, de la credinţe, de la tot ce

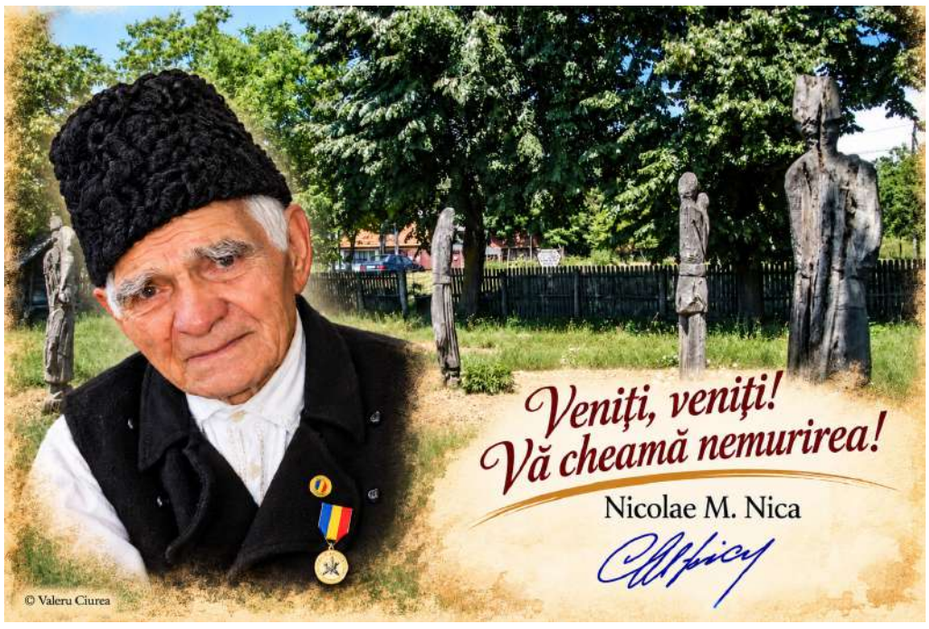

vreți. Toate acestea nu pot fi decât un exemplu, iar dacă tinerii noștri le-ar cunoaște și le-ar și pune în practică ar fi și mai minunat și cu siguranță viața ar fi mai frumoasă."

Colegiul de redacție al revistei *Memoria Ethnologica* este format din Corina Isabella Csiszár (redactor șef), etnolog Maria Mirela Poduț, conferențiar-universitar dr. Delia Suiogan, lector-universitar dr. Natalia Lazăr, conferențiar-universitar dr. Delia Anamaria Răchișan și Pamfil Bilțiu. Marius Ioan Marian asigură tehnoredactarea și procesarea fotografiilor iar Ella Kis-Toth realizează traducerile.

Consiliul științific include specialiști precum: prof. univ. dr. Sanda Goolopenția - Eretescu (Brown University – U.S.A.), prof. univ. dr. Marianne Mesnil (Université Libre de Bruxelles – Belgia), prof. univ. dr. Filippo M. Zerilli (Univ. degli Studi di Cagliari – Italia), prof. univ. dr. Hervé-Pierre Lambert(Centre de Recherches L'Université en Littérature et Poétique Comparées, Paris Nanterre – Franța), prof. univ. rr. Ion Ghinoiu (Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu" al Academiei Române – București), prof. univ. dr. Otilia Hedeșan (Universitatea de Vest – Timișoara), prof. univ. dr. Antoaneta Olteanu (Universitatea București) acad. Sabina Ispas (Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu" al Academiei Române – București).

Valeru Ciurea

Sunt oameni care rămân în conștiința celor care i-au cunoscut și, mai ales, i-au înțeles. Oameni speciali, de care te apropii doar dacă aceștia te doresc în preajma lor. Nea Nica a lasat urme adânci în sufletul meu și al multora. Și nu doar atât. A lăsat un tezaur deosebit acolo, la Chilia lui dragă. Un muzeu construit cu multă, multă trudă, cheltuială și suferință. De ce suferință? Pentru că pentru fiecare lucrare realizată de el, în os sau lemn, așa cum l-am cunoscut și cum a mărturisit în multe dintre discuțiile purtate dar și în cărțile sale pe care am avut bucuria și privilegiul de a i le edita și tipări, a suferit.

Acasă la nea Nica, la Chilia, o mână de prieteni și oameni care l-au apreciat și iubit, alături de o parte din familia celui care a fost colecționarul, artistul și gânditorul Nicolae M. Nica s-au întâlnit sâmbătă, 17 octombrie 2026, spre a-l comemora și a-l omagia totodată.

Pentru prima dată, după 11 ani de la moartea sa, glasul i s-a auzit iarăși în sala care găzduiește operele de artă sculptate de artist în lemn și în os, grație unei filmări realizate prin anii 2005-2006 în care artistul își prezintă lucrările și oferă interpretarea dată de el fiecăreia în parte.

Mulțumesc Lidiei și lui Relu Nica pentru inițiativa realizării acestei întâlniri de suflet, familiilor lor, și le mulțumesc în special domnilor Iustin Dejanu, managerul Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești și Costel Țanea, restaurator la Muzeul Satului din Bujoreni, Vâlcea, un alt mare meșter care iubește lemnul, așa cum și nea Nica l-a iubit, scoțând din el extraordinare opere de artă. Nu în ultimul rând mulțumesc Muzeului Județean Olt care ne-a fost alături și care are grijă de patrimoniul donat lui de către Nicolae M. Nica.

Nu uitați ca atunci când treceți prin Chilia, Făgețelu, treceți și pe la nea Nica. El este mereu acolo, bucuros de oaspeți, așa cum a fost întotdeauna.

Valeru Ciurea

Publicație a editurii VIC / ISSN 3120 - 2535 ISSN-L 3120 - 2535 / Fondată: aprilie 2026 / Fondator: Valeru Ciurea
Redacția și administrația: Strada Fântâna Mare 35A, Curtișoara, Olt / Redactor șef: Valeru CIUREA
Colaboratori: Dan ALEXOAE, Dan SALAPA